

ataks a

das mõjutab auto juhitavust liisaraskus või sõiduki kergemaks tegemine. On võimalik tuunida käiguvahetust, piduriklotside efektiivsust ja rataste pöörlemist eri kiirustel. Võimalusi on tohult. Ja seejärel saab uusi teadmisi rakendada näiteks virtuaalsel Nürburgringi ringrajal, kus on nii sirgeid, laugeid kui ka järske kurve, langusi ja tõuse.

Kui kihutamise teooriaõppe hulka kuuluks simulaatori peal intensiivne katsetamine ja mängude üleriigiline tellimus, võiks see koostöö (ühes aktiivsete promootorite, nagu näiteks Tänaku ja vormelipiloodi Jüri Vipsiga) tuua kaasa vastastikuse reklaami, millest praegu saab ainult unistada. Videomängu „Forza Horizon 7“ lisakaart, kus saaks vabalt ringi sõita, krossitada ja võidu sõita mitmesaja autoga, võiks olla „juhulikult“ Eesti, mitte Šotimaa mäed või Utah' osariigi kõrbed. Colin McRae rallimängust „Dirt“ võiks leida kiiruskatsed Võrumaa teedel. Gran Turismosse jõuab eestlaste andatav Nobe elektriauto, mille virtuaalostmise puhul saab videomängur ekraanilt teada, et Eestis võib sellega kihutada 200 km/h teatud maanteelõikudel (ja ringrajal).

Ei tasu alahinnata videomängude kasvavat majanduslikku kultuurilist mõju. Kihutamiseõigusest võib saada üks Eesti viisikaarte e-asjaajamise, Arvo Pärdi looming, ilusate naiste ja rabade kõrval. Ilmaasjata ei levi sotsiaalmeedias laused „elu on GTA“* või „gg wp“**

*elu on GTA – viide mängule „Grand Theft Auto“, kus mängija kontrollib virtuaaltegelast või -tegelasi, kes saavad virtuaalmaailmas teha vaat et kõike, mida hing ihaldab. Sealhulgas kihutada Lamborghini- või Hummeri-suguse autoga maanteel 300 km/h.

**gg wp – lühend ingliskeelsest väljendist, mis tähendab „hea mäng, tublisti mängitud“ ja mida kasutatakse viisakusavaldusena, kui üks tiim on virtuaalse lahingu selgelt võitnud.

Kas maasikal on rahvus?

Maasikate ost on kõige rahvuslikum, isegi patriootiline tegevus. Me tahame teada, kas on ikka kodumaine maasikas. Erinevalt teistest kaupadest ei mängi Eesti maasika ostmisel hind suurt rolli.

Näiteks ei ole tähtis, mis maalt on tulnud banaan, hind aga on oluline. Ei ole tähtis, kas banaan on Ecuadorist või isegi Indiast. Samuti ei pea kingad olema tehtud Itaalias või Saksamaal, ostame ka Hiinas tehtuid. Maasikas on aga eriline toode.

Muulasest maasikas?

Ostad Eesti maasikaid ja oledki hea Eesti vabariigi kodanik. Maasikas on osa rahvuslikust identiteedist, see pole lihtsalt mari. Eelista eestimaist! Ehk ära osta Kreeka, Hispaania, Türgi ega Poola maasikaid, osta Eesti marju!

Ma jälgisin, kuidas turul maasikaid osteti. Kõrvuti oli kaks müügipunkti. Ühes müüdi „Polkat“, teises „Asiat“. Ei pea eriti tark olema, et ütelda, kus oli rohkem ostjaid. Muidugi taheti „Polkat“ rohkem kui „Asiat“. Viimase müüja ütles, et ostjad kahtlustavad, et maasikad ei ole Eestist, kuigi olid tegelikult Rääpinast.

Asi on selles, et nimi „Asia“ tekitab kahtlusi – äkki on maasikas toodud siia Hiinast. Segadust tekitab veel asjaolu, et „Asia“ on suurem, sarsilsem kui „Polka“. Maasikaostjad on suured kahtlustajad, kuna kardavad, et neid petetakse – Eesti maasika asemel saadakse midagi muud.

Maasikate ostmisel ei ole suurt tähtsust hinnal, peamine on rahvuslik, isegi rassiline puhtus. Inimesed ei lähtu ostmisel kvaliteedist, vaid toote päritolumaast. Eeldatakse, et Eesti maasikas on teiste maade omast parem. Lihtne mõte. Maasikal oleks nagu rahvus. Rahvuse määramine on aga keerukas protsess. Tuleb tõestada, et oled puhas eestlane, mitte muulane.

Tõupuhtuse kontroll

Maasika rahvuslikku puhtust on hakanud rahva rõõmuks uurima teadlased. Tul-

VOLDEMAR KOLGA
psühholoog

Maasika ostmisel ei ole suurt tähtsust hinnal, peamine on rahvuslik, isegi rassiline puhtus. Eeldatakse, et Eesti maasikas on parem teiste maade omast. Maasikal oleks nagu rahvus.

lakse vastu rahva soovidele saada teada kogu töde maasikate päritolu kohta. ERRi Novaator (Merilin Pärli, 17.06.2020) teatab, et meie teadlased on hakanud otsima Eesti maasikate tegelikku olemust. Appi võetakse sarnane aparaat, mida kasutatakse haiglates liigeste ja muude siseorganite uurimiseks. Näete, kui tähtis on maasikas!

Indrek Reile, keemilise ja bioloogilise füüsika instituudi vanemteadur selgitab, et eesmärk on mõõta ära kõigi maasika sees olevate signaalide summa, mis moodustab marja keemilise koostise sõrmejälje. Ei tea, miks ta kasutab sõrmejälje mõistet, maasikatel ei ole ju sõrmi. Küllap viitab ta detektiivile tööle.

Kui tundmatu maasika sõrmejälje teada-tuntud Eesti marjadega ei klapi, võib kahtlustada importtoodangut. Omad maasikad tuleb eristada võõrastest. Uurimus lähtub teooriast, et Eesti maasikatel on kindel sõrmejälje, mida ei saa segi ajada teiste maade marjadega. Ma ei küsi, palju läheb maksma teadmine, et pistan suhu tõupuhta Eesti maasika.

Samamoodi mõeldi ka eestlastest, kes olid siia tulnud juba 5000–10 000 aastat tagasi, et nad olid „valmis“ eestlased. Täna-seks on selline maailmapilt aegunud. Valter Lang näitab raamatus „Läänemeresoome tulemise“ (2018), et meie tulemine

idast ja eestlaseks saamine oli pikk ja mitmetahuline protsess. Eestlaseks nii kultuuriliselt, keeleliselt kui ka geneetiliselt saadi tuhandete aastate jooksul. Ei olnud nii, et siia tulid eestlased. Oleme segude segu! Eestlane saab kogu aeg kellekski teiseks, isegi eurooplaseks, kui valitsus ei hakka takistama saamise protsessi.

Tulles tagasi aedmaasikate juurde, siis oleks rumal arvata, et on olemas tõupuhtad Eesti maasikad nagu tõukoevad. Maasikatel, nagu eestlastelgi on pikk ajalugu. Teatakse, et Rooma imperaatorid maiustasid maasikatega. 19. sajandil sõid mõned meie mõisnikud isegi talvel maasikaid (kõetavad kasvuhooned olid olemas). Lihtrahvas hakkas nende marjadega maiustama 30ndatel aastatel, tänu aianduskooperatiividele hakati maasikaid ise kasvatama.

Suured maasikajamad, mille on tekitanud valitsus, on andnud suure hoobi rahvustunde. On häbiväärne, kuidas on marjadega toimitud. Kui maasikas on tõesti nii armas, siis on häbiväärne, et see jäeti põllule roiskuma. Rahvuslik tunne, mis maasikatega seotud, sai kõva hoobi.

Maasikas kosmopolitiseks

Mul on riukaga ettepanek. Loobume üldse maasikate määramisest päritolumaaga. Peamine, et mari oleks maitsev. Kahjuks sain ka Eesti maasikaid, mis ei olnud kõige paremad, st kvaliteet on määrav, mitte riik. Pealkirjas esitatud küsimusele vastan eitavalt: maasikal ei ole rahvust.

Lõpetuseks selline mõte. Meie teadlased võiksid luua maasikasordi, mis ei rikneks põllul, kui Ukraina noppijaid ei jätku, selle asemel et uurida maasika sõrmejälgi. Muidugi kui nende uurimus õnnestub, siis saab hakata uurima kanade, sigade ja teiste sõrmejälgi, tööd jagub mitmele põlvkonnale. Saab teada, et äkki on tibudel ja porsastel Venemaa ja Hiina sõrmejälgi ning enam ei ole korrektne kasutada toote tähistamisel Eesti lippu.

NÄDALA TIPUD

LAUR UUDAM
arvamustoimetaja

1 EKRE uus juht alustas luuserina

Martin Helme alustas kohe luuserina oma isalt erakonda üle võttes, kui järgmisel päeval pärast võimuvahetust otsustas valitsus võõrtööjõu Eestisse jälle sisse lasta. Sellega sai päevakorrast hoobilt maha võetud teema, millele EKRE pikalt oma pildilpüsimise üles ehitanud oli.

2 Maksame saamata maasikad kinni

Keegi ei vaidle vastu, et enamik suurtootmistes kasvanud maasikatest jäi sel aastal põllule. Küll aga läheb vaidluseks, kas mädanemise põhjuseks oli kehv ilm või hoopis korjajate puudus. Komisjon võib välja töötada ka koristamata saagist saamata jäänud tulu hüvitamise, kuid selge on vaid üks asi – kui riik midagi ka hüvitab, siis toimuda saab see vaid sel aastal kodumaise maasikata jäänud maksumaksja taskust.

3 Eesti või vene asi?

EKRE kongressil Mart Helme suu läbi kergitatud teema, et vene poliitikut võtavad eestlastel tähtsaid ametiposte üle, pälvit oodatult nii venekeelsete kui ka osa eestlastest poliitikute terava reageeringu. Kuid samamoodi pälvivad tähelepanu ka venekeelsete poliitikute sõnad ja tegemised. Korb kaotas ministrikoha NATO-vastase sõnavõtu tõttu, Kõlvart pani kinni eestikeelse TTV, asjatab venekeelse telekanaliga ning tegeleb venekeelse haridusega. Kuidas peaks Eestis suhtuma vene asja ajamise?

4 Estonia lõpp?

Aivar Mäe juhtumini menetlemine on käima lükanud suured ühiskondlikud protsessid, kus eri lähenemistega katsumad jõudu erinevad meediamajad, üks ohvreid anonüümsena vahendades, teine ainult konkreetsetele nimedele tuginedes uurimistööd tehes. Oma uurimist teeb ka politsei, teravalt võtavad sõna advokaadidki, nii Mäed esindav kui ka vastaspoole oma. Eeldades, et rahvuskooperi näol on tegu olnud impeeriumiga, siis Taagepera stsenaariumi järgi saab impeerium lõppeda kas pauguga või vaikes visinaga.

5 Limukad tungivad peale

Nagu viiruse rünnakust veel vähe oleks, hirmutab rahvast silmale nähtamatu koroonatõve ka mitmekümnesentimeetriste hiidlimukate pealetung. Sallivus, rahulik kooskõlastamine ja loomaõiguslus pole tigude eluõiguseni veel jõudnud, jagatakse hoopis kavalaid nippe, kuidas ilgeid limukaid efektiivsemalt tappa. Ka taimede seas on vaenlane olemas, ida poolt toodud Sosnovski mitme-meetrine hiidputk, kes nagu limukadki hirmutab oma suurusega – parem on nad hävitada.

SEISUKOHT

Miks inimene ei ole õnnelik nagu kass?

Loen vallaelanike Facebooki-lehte. Keegi kinnisvaraomanikust neiu kurdab: vald trimmerdab maksumaksja raha eest kõrvalasuva tühja krundi peal muru. Miks seda on vaja? Jubemüra, lausa kontidest käib läbi! Pluss mõistagi paljukiidetud argument, et liblikad ja mesilased ei saa õieti öiele lennata ja linnukestel pole kohta, kus pesa punuda.

Paar nädalat hiljem laekub järgmiselt kodanikult lehele uus postitus: mida see vald nüüd teeb, on haljasala servad meetrilaiuselt ära niitnud, aga keskel lokkab hein rinnuni, kole vaadata, kus on ametnike aru? Lisandub tähelepanek, et sel aastal on niigi palju puuke.

Kergitan nõutult kulmu – riivab kõrvu, riivab silma... Hein on liiga madal, hein on liiga kõrge. Kas üldse on võimalik midagi õigesti teha?

Kareda kurnäuga vupsab katuseaknast sisse kass, kes tuleb hommikuselt jalutuskäigult, vunts pebrene ja takjanupp tagumikukarva küljes tilpnemas. Tal on muru kõrgusest kama – on nagu on, igat moodi on hea ja tore. Prantsatab mu sõrmedele arvutiklaviatuuril ja lööb nurrumootorile hääled sisse. Elu on ilus! Ja nii päev läbi. Kui kass hädaldab, siis ainult juhul, kui inimene on unustanud õigel ajal lobi ette anda.

Miks ei võiks inimene olla nagu kass? Nautida hetke, tunda rõõmu. Ning olla tänuulik selle eest, mis on, mitte tegelda pseudo-probleemide genereerimisega. Vargamäe Andres tõdes ju ka „Tõe ja õiguse“ viimases osas, et protsessimine ja õiguse tagajamine – kuigi (näiliselt) põhjendatud – pole teda õnnelikuks teinud.

SIRJE PRESNAL
reporter

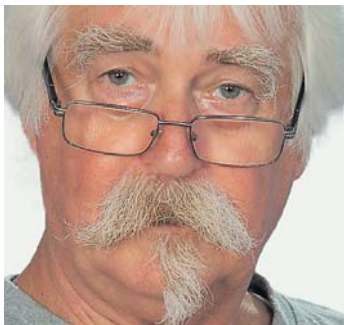

olid

Hoogu minemata on kõnealuses kontekstis asjakohane neist nimetada üksnes kaht. Esmalt seda, et kõik on seaduse ees võrdsed ja kedagi ei tohi diskrimineerida mis iganes asjaolude tõttu.

Teiseks deklareerib riigi tüvitekst, et igaühel on õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse ja kohus, järgides põhiseadust, tunnistab põhiseadusevastaseks mis tahes seaduse, muu õigusakti või toimingut, mis rikub põhiseaduses sätestatud õigusi ja vabadusi või on muul viisil põhiseaduse vastuolus.

Nii lihtne see ongi. Ei ole tarvis kellegi ees talle sabana väriseda, kellegi kintsu kaabata, vaid on vaja lihtsalt pisut tragidust, et enda eest seista. Kõigi seadustega antud võimalustega. Sest, nagu on öelnud Immanuel Kant,

URMAS HÄNNILE
pensionärist koolmeister

Või äkki polegi ahistatutel midagi asist rääkida? See oleks siis, laenates sõnu Joosep Tootsilt, päris kena nali, kui nad nüüd nalja ei tee.

inimene ei tohi muutuda teise inimese orjaks ega lubada neil karistamatult oma õigusi jalge alla tallata.

Kui jutt juba Maarjamaalt kaugeemale kaldus, on asjakohane värskendada mälu ka Euroopa sotsiaalharti koha pealt. Täpsemalt see suhtes, et kuigi Eesti pole dokumenti täielikult ratifitseerinud, on ta täies mahus aktseptinud harta hulga artikleid. Ka 24. ja 26. lõigu, millest esimese käsitleb õigust kaitsele töösuhte lõpetamise korral, teine aga õigust väärkale kohtlemisele töökohal.

Esiisad ei valetanud

Koolmeistrist pole küll suuremat asja paragrahvide sirgeks rääkimisel, ent mõnele vaikiat rääkima julgustavale seadusele hele tihkan siiski veel tähelepanu juhtida. Pean siin silmas töölepingu seadust, mille järgi võib tööandja tähtajatu või tähtajalise töölepingu üles öelda üksnes erakorraliselt ja mõjuval põhjusel, mis tuleneb töötajast või majanduslikust olukorrast.